

## APA-richtlijnen voor literatuurverwijzingen

### Gebaseerd op de 5e editie van de *Publication Manual*

Als je een wetenschappelijke tekst schrijft wordt van je verwacht dat je de inzichten en onderzoeksbevindingen uit de vakliteratuur weergeeft en becommentarieert. Het is daarbij van groot belang dat je nauwkeurig aangeeft welke bronnen je gebruikt hebt. Daarmee geef je de aangehaalde auteurs de eer die hen toekomt, en maak je het de lezer mogelijk de juistheid van je beweringen na te gaan.

Een systeem voor bronvermelding dat in de sociale wetenschappen veel wordt gebruikt is dat van de American Psychological Association (APA). Volgens dit systeem wordt in de tekst verwezen naar een bron met auteur en jaartal. In een literatuurlijst aan het eind van de tekst worden beschrijvingen opgenomen van alle bronnen die genoemd zijn.

De American Psychological Association heeft haar richtlijnen opgesteld voor Engelstalige teksten. Het Engels kent echter andere conventies dan het Nederlands. Zo zijn er verschillen in het gebruik van hoofdletters en komma's. Schrijf je een paper of thesis in het Nederlands, dan ligt het voor de hand aan te sluiten bij hetgeen in Nederland gebruikelijk is (Soudijn, 2005). Wend je echter in geval van twijfel altijd tot je docent of begeleider.

In dit document is gekozen voor een tweeledige aanpak. Aan de hand van voorbeelden worden de officiële voorschriften uitgelegd. Indien een voorschrift afwijkt van de conventies van de Nederlandse taal wordt hierop gewezen. Verder wordt in voorkomende gevallen de Nederlandse vertaling van Engelse formuleringen gegeven.

Houd in gedachten dat deze handleiding niet uitputtend is. Raadpleeg voor publicatietypen die niet behandeld worden de *Publication Manual of the American Psychological Association* (American Psychological Association, 2001). In de bibliotheek zijn zowel uitleenbare als raadpleegbare exemplaren van dit handboek aanwezig. De Catalogus UvT bevat informatie over vindplaatsen en beschikbaarheid.

In 2007 zijn de richtlijnen voor beschrijvingen van elektronische bronnen ingrijpend gewijzigd. Dit betekent dat de pagina's 268 t/m 281 van paragraaf 4.16 van de *Publication Manual* niet meer van toepassing zijn. De nieuwe richtlijnen zijn neergelegd in de *APA Style Guide to Electronic References* (Herman, 2007). Dit document is voor studenten en medewerkers van de Universiteit van Tilburg online toegankelijk via de Catalogus UvT.

## INHOUDSOPGAVE

<b>1. Verwijzingen in de tekst</b>	<b>2</b>
Auteur in de tekst genoemd	2
Auteur niet in de tekst genoemd	2
Twee auteurs	2
Drie of meer auteurs	2
Meerdere publicaties	3
Meerdere publicaties van dezelfde auteur	3
Een publicatie met een organisatie als auteur	3
Een publicatie zonder auteur	3
Persoonlijke communicatie (brieven, e-mail, interviews, (telefoon)gesprekken)	3
Een website als geheel	4
Een verwijzing naar een specifiek onderdeel van een bron	4
Een publicatie besproken in een secundaire bron	4
<b>2. Citaten</b>	<b>4</b>
2.1. Korte citaten (minder dan 40 woorden)	4
2.2. Lange citaten (vanaf 40 woorden)	5
2.3. Toegestane veranderingen aan citaten	5
<b>3. De literatuurlijst</b>	<b>6</b>
3.1. Volgorde van de referenties	6
3.2. Regelafstand, cursivering, spatiering, leestekens en hoofdletters	6
<b>4. Gedrukte bronnen</b>	<b>7</b>
Een tijdschriftartikel	7
Een boek	7
Een geredigeerd boek	8
Een artikel of hoofdstuk in een geredigeerd boek	8
Een congresbijdrage	9
Een krantenartikel	9
Een lemma in een encyclopedie	9
<b>5. Elektronische bronnen</b>	<b>9</b>
5.1. Richtlijnen voor beschrijvingen van elektronische bronnen	9
Datum van raadpleging	10
De Digital Object Identifier	10
De vermelding van URL's	11
Nederlandse terminologie	11
5.2. Voorbeelden van beschrijvingen van elektronische bronnen	11
Een elektronisch tijdschriftartikel	11
Een preprint / postprint	12
Een elektronisch boek (e-book)	13
Een thesis / dissertatie, vrij toegankelijk via een persoonlijke of institutionele website	14
Een elektronisch naslagwerk	14
Een dataset	14
Een krantenartikel	15
Een ongedateerd artikel op een website	15
Grijze literatuur	15
Overige elektronische bronnen	15
<b>Literatuur</b>	<b>15</b>

## 1. Verwijzingen in de tekst

Vermeld bij het introduceren van informatie uit de literatuur direct de bron, zodat duidelijk is waarop je beweringen gebaseerd zijn. Bouw de tekst zó op, dat je de bron niet steeds opnieuw hoeft te noemen. Dit geeft een onrustig tekstbeeld en verstoort de lijn van je betoog. Je verwijst in de tekst met auteur(s)n(a)am(en) en jaartal. Hoe een verwijzing er precies uitziet is afhankelijk van de zinsconstructie. Voorbeelden van correcte verwijzingen vind je hieronder.

### Auteur in de tekst genoemd

Het jaar van publicatie wordt tussen ronde haken vermeld. Indien de auteursnaam voorvoegsels bevat wordt het eerste voorvoegsel met een hoofdletter geschreven.

Daarnaast constateerde Van der Velden (2007) dat ...

### Auteur niet in de tekst genoemd

Auteursnaam en jaartal, gescheiden door een komma, worden tussen ronde haken vermeld.

Uit onderzoek naar loopbaanbeleid (Carlsson, 2005) is gebleken, dat ...

### Twee auteurs

Wanneer een publicatie twee auteurs heeft noem je bij iedere verwijzing beide auteurs.

- Noem je de auteurs in de lopende tekst, dan wordt 'en' of 'and' gebruikt.

Verbeem en Van Doren (2008) vonden in een recente studie ...

- Staan de auteursnamen in ronde haken, dan wordt een &-teken gebruikt.

In een recente studie (Verbeem & Van Doren, 2008) ...

### Drie of meer auteurs

Hoe je verwijst hangt af van het aantal auteurs.

- Bij een publicatie met drie, vier of vijf auteurs noem je bij de eerste verwijzing alle auteurs, gescheiden door een komma. Vóór de laatste naam komt een &-teken.

A prior study (Grier, Johnson, Green, Smith, & Allinson, 2005) showed ...

Grier, Johnson, Green, Smith, and Allinson (2005) showed ...

In het Nederlands vervalt in de lopende tekst de komma vóór de laatste auteursnaam.

Grier, Johnson, Green, Smith en Allinson (2005) toonden aan ...

- Bij de volgende verwijzingen noem je alleen de naam van de eerste auteur, gevolgd door 'et al.' (staat voor het Latijnse 'et alii': en anderen).

An analysis of 12 studies (Grier et al., 2005) ...

- Bij 6 of meer auteurs gebruik je al bij de eerste verwijzing 'et al.'.

### **Meerdere publicaties**

Verwijs je naar meerdere publicaties, dan worden deze gescheiden door een punt-komma. De publicaties worden alfabetisch gerangschikt op (de eerste) auteursnaam.

**Several studies (Lewis & Jones, 2002; Pearson, 1998) ...**

### **Meerdere publicaties van dezelfde auteur**

Vermeld de jaartallen, gescheiden door een komma. De oudste publicaties worden het eerst genoemd. Bij publicaties die stammen uit hetzelfde jaar worden letters toegevoegd aan het jaartal. De oudste publicatie krijgt de toevoeging 'a', de op één na oudste 'b', etc.

**Several studies (Cleese, 1998, 1999, 2000a, 2000b) ...**

### **Een publicatie met een organisatie als auteur**

Wanneer een publicatie op naam staat van een organisatie, wordt gesproken van een corporatieve of institutionele auteur. Je vermeldt de volledige naam van de organisatie.

**In een recentelijk verschenen rapport (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2008) ...**

Je mag ook bekende afkortingen van organisaties gebruiken. De afkorting moet dan bij de eerste verwijzing vermeld worden, tussen vierkante haken.

**Het Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS] (2008) rapporteerde ...**

Bij de volgende verwijzing kun je volstaan met de afkorting.

### **Een publicatie zonder auteur**

- Is de auteur onbekend, dan verwijs je met de eerste woorden van de titel (of de hele titel als deze kort is). Titels van artikelen en hoofdstukken krijgen aanhalingstekens; titels van tijdschriften, (woorden)boeken en rapporten worden gecursiveerd.

**("Universiteiten bestrijden plagiaat", 2006)**

**(Webster's New Collegiate Dictionary, 1983)**

- Indien sprake is van een anonieme auteur verwijs je met de vermelding 'Anonymous' of 'Anoniem'.

**(Anonymous, 2008)**

- In de literatuurlijst staat de publicatie onder de 'A'.

### **Persoonlijke communicatie (brieven, e-mail, interviews, (telefoon)gesprekken)**

Vermeld initialen en achternaam, en een zo exact mogelijke datum.

**K. M. Kendall (personal communication, April 26, 2006) ...**

**J. R. van der Linden (persoonlijke communicatie, 13 mei, 2006) ...**

Persoonlijke communicatie wordt niet opgenomen in de literatuurlijst.

### Een website als geheel

Vermeld alleen de URL, en geen jaartal.

The APA web site (<http://www.apa.org/>) provides information for authors, students and librarians.

- Een website als geheel wordt niet opgenomen in de literatuurlijst.

### Een verwijzing naar een specifiek onderdeel van een bron

Vermeld pagina, hoofdstuk, figuur, of tabel. Bij elektronische bronnen zonder paginering gebruik je het symbool ¶ om de paragraaf aan te duiden.

(Cheek & Buss, 1981, p. 332)

(Shimamura, 1989, chap. 3)

(Myers, 2000, ¶ 5)

### Een publicatie besproken in een secundaire bron

Indien mogelijk moet je een publicatie zelf raadplegen en daarnaar verwijzen. Soms heb je echter kennis genomen van het werk van een auteur via een secundaire bron en is het niet mogelijk de oorspronkelijke publicatie te achterhalen. In dat geval mag je 'indirect' verwijzen.

Peskera (as cited in Jones, 2002) found significant differences ...

Peskera (in Jones, 2002) found significant differences ...

- Let op het verschil tussen het Engels en het Nederlands bij een indirecte verwijzing.
- Neem in de literatuurlijst alleen de bron op die je hebt geraadpleegd, in dit geval Jones.

## 2. Citaten

Bij citaten volgt de paginavermelding direct na het citaat. Op welke plaats de auteursnaam en het jaar van publicatie staat hangt af van de zinsconstructie.

### 2.1. Korte citaten (minder dan 40 woorden)

Deze worden in de lopende tekst tussen dubbele aanhalingstekens geplaatst.

Bell (2001) stated: "the placebo effect disappeared when behaviors were studied in this manner" (p. 4).

He stated: "the placebo effect disappeared when behaviors were studied in this manner" (Bell, 2001, p. 4).

Bell (2001) stated: "the placebo effect disappeared when behaviors were studied in this manner" (p. 4), but he did not clarify which behaviors were studied.

He stated: "the placebo effect disappeared when behaviors were studied in this manner" (Bell, 2001, p. 4), but he did not clarify which behaviors were studied.

## 2.2. Lange citaten (vanaf 40 woorden)

Deze worden vrijstaand en ingesprongen in blokcitaat gezet, zonder aanhalingstekens.

Cutler en Jackson (2002) karakteriseren het probleem als volgt:

The "glass ceiling" continues to be cited as a problem in terms of lower advancement rates of women. A number of possible factors could contribute or cause these differences; for example, discrimination, education, motivation, social conditioning and/or personality traits. To identify the contributing factors, researchers need controlled samples, which are rare. (p. 73)

- Laat het citaat op een nieuwe regel beginnen en spring 0.5 inch (1,27 cm) in.
- In lange citaten komt de paginavermelding ná de punt.
- De paginavermelding wordt niet gevolgd door een punt.

## 2.3. Toegestane veranderingen aan citaten

Citaten moeten ongewijzigd opgenomen worden. Het is echter wel toegestaan:

- de eerste letter van een citaat te veranderen in een hoofdletter of een kleine letter;
- leestekens aan het eind van een zin te veranderen;
- stukken uit citaten weg te laten door in plaats van het weggelaten gedeelte drie (in een zin) of vier (tussen zinnen) punten te zetten;

De resultaten wezen erop dat "restrained eaters confronted with diet products and slim images ... will be reminded of their restricted eating behavior and eat less" (2008, p. 5).

- een woord of woorden te benadrukken d.m.v. cursiveren. Laat na de cursivering onmiddellijk volgen: [italics added] of [cursivering toegevoegd].

Cohen (2002) constateerde dat "the behaviors *were never exhibited again* [cursivering toegevoegd], even when real drugs were administered" (p. 58).

- om syntactische redenen tekst toe te voegen (tussen vierkante haken).

Daaruit bleek volgens Koopmans (2004) dat velen onder hen "een sterke neiging [hadden] keuzes te maken die in strijd waren met hun belangen" (p. 143).

### 3. De literatuurlijst

Alle verwijzingen naar bronnen die je in de tekst opneemt moeten terug te vinden zijn in een literatuurlijst. Deze bestaat uit bibliografische beschrijvingen (referenties) die alle gegevens bevatten die nodig zijn om publicaties te achterhalen, zoals titel, auteur en jaar van uitgave. Een uitzondering op deze regel is persoonlijke communicatie. Deze is niet toegankelijk voor derden en wordt dus niet opgenomen in de literatuurlijst. Ook verwijzingen naar websites als geheel komen niet terug in de literatuurlijst.

Voor alle duidelijkheid: er mogen géén publicaties in de literatuurlijst staan die je wel hebt geraadpleegd, maar die je niet genoemd hebt in de tekst!

#### 3.1. Volgorde van de referenties

- De beschrijvingen staan in alfabetische volgorde, naar achternaam van de eerste auteur.
- Alfabetiseer letter voor letter, waarbij geldt: 'niets komt vóór iets'. Dit betekent dat Brown, J. R. voorafgaat aan Browning, A. R..
- Alfabetiseer de 'vaste' voorvoegsels M', Mc' en Mac letterlijk. MacArthur gaat vooraf aan McAllister, MacNeil gaat vooraf aan M'Carthy.
- Bij auteursnamen met losstaande voorvoegsels (bijvoorbeeld: A. van der Meijden) wordt uitgegaan van de regels in het land van herkomst. Dit betekent dat een Nederlandse auteur in de literatuurlijst wordt opgenomen als 'Meijden, A. van der'. In België en in het Engelse taalgebied is het echter gebruikelijk te alfabetiseren op het eerste voorvoegsel: 'Van der Meijden, A.'.  
Let op: bij [verwijzingen in de tekst](#) worden wel eerst de voorvoegsels vermeld!
- Publicaties van dezelfde auteur worden geordend op publicatiejaar (van oud naar recent).
- Bij meerdere publicaties van dezelfde auteur uit hetzelfde jaar wordt aan het jaartal een kleine letter toegevoegd: de oudste publicatie krijgt een a, de één na oudste een b, etc. De publicaties worden alfabetisch geordend op titel (behalve als deze begint met 'The' of 'A'; bij Nederlandstalige teksten met 'De' of 'Een').
- Bij publicaties met dezelfde eerste auteur gaan publicaties met één auteur vooraf aan publicaties met meerdere auteurs.
- Bij publicaties met dezelfde eerste auteur en een verschillende tweede auteur wordt geordend op naam van de tweede auteur.
- Bij publicaties van auteurs met dezelfde achternaam wordt geordend op de voorletter(s).
- Bij publicaties met een onbekende auteur bepaalt het eerste significante woord uit de titel de plaats in de literatuurlijst.
- Indien een publicatie zes of meer auteurs heeft worden de eerste zes auteurs genoemd. Daarna volgt de vermelding 'et al.'.

#### 3.2. Regelaafstand, cursivering, spatiëring, leestekens en hoofdletters

- De literatuurlijst krijgt in een Engelstalige tekst het kopje 'References', in een Nederlandstalige tekst 'Literatuur' of 'Referenties'.
- De literatuurlijst is (evenals de tekst zelf) double spaced. Er komen geen extra witregels tussen de beschrijvingen.
- Na de eerste regel van een beschrijving wordt ingesprongen (*hanging indent*). Stel de tab stops in op 0,36 tot 0,5 inch (0,9 tot 1,27 cm).
- Titels van boeken en tijdschriften worden gecursiveerd, evenals nummers van *volumes*.<sup>1</sup>
- De titel van een publicatie begint met een hoofdletter. Bij Engelstalige publicaties geldt dit ook voor de (eventuele) ondertitel. Bij Nederlandstalige publicaties begint de ondertitel echter met een kleine letter.
- Bij titels van tijdschriften wordt het eerste woord en alle hoofdwoorden (alle woorden behalve lidwoorden en voorzetsels) met hoofdletters geschreven.
- Na iedere punt, komma, dubbele punt, punt-komma en &-teken volgt een spatie, behalve wanneer het leesteken wordt gevolgd door een ander leesteken.

---

<sup>1</sup> Een volume is een jaargang van een tijdschrift of een ander periodiek, met dien verstande dat deze niet altijd samenvalt met een kalenderjaar. Een volume bestaat uit meerdere issues of afleveringen.

#### 4. Gedrukte bronnen

In dit hoofdstuk vind je voorbeelden van bibliografische beschrijvingen van gedrukte bronnen, opgesteld volgens de richtlijnen van de APA. Alleen veel voorkomende publicatietypen komen aan de orde. Wil je weten hoe je andersoortige publicaties moet beschrijven, raadpleeg dan de *Publication Manual of the American Psychological Association* (American Psychological Association, 2001). In de bibliotheek zijn meerdere exemplaren van dit handboek aanwezig. De Catalogus UvT bevat informatie over [vindplaatsen en beschikbaarheid](#).

Voor beschrijvingen van [elektronische bronnen](#), zoals [elektronische tijdschriftartikelen](#), [e-books](#) en [ongedateerde artikelen op websites](#): zie hoofdstuk 5 van dit document.

#### Een tijdschriftartikel

Kernis, M. H., Cornell, D. P., Sun, C. R., Berry, A., & Harlow, T. (1993). There's more to self-esteem than whether it is high or low: The importance of stability of self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 1190-1204.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

- Vermeld eerst de achterna(a)m(en) van de auteur(s), gevolgd door de voorletter(s).
- Vóór de laatste auteur komt na de komma een &-teken. Bij meer dan zes auteurs wordt na de zesde auteur 'et al.' gebruikt als aanduiding voor de overige auteurs.
- Het jaar van publicatie komt daarna tussen ronde haken, gevolgd door een punt.
- Hierna volgt de titel van het tijdschriftartikel en de ondertitel (indien aanwezig), gescheiden door een dubbele punt. Titel en ondertitel beginnen met een hoofdletter. Schrijf je een Nederlandstalige tekst, laat dan de ondertitel van Nederlandstalige artikelen beginnen met een kleine letter.
- De naam van het tijdschrift zelf wordt cursief weergegeven, evenals het nummer van het *volume*. Een volume is een jaargang van een tijdschrift (of een ander periodiek).
- Bij de titel van een tijdschrift beginnen het eerste woord en alle hoofdwoorden (alle woorden behalve lidwoorden en voorzetsels) met hoofdletters.
- Het afleveringsnummer wordt alléén vermeld (niet cursief, tussen ronde haken) wanneer elke aflevering met pagina 1 begint. Dit is zelden het geval. Zie het tweede voorbeeld.
- Als laatste word(t)(en) de bladzijde(n) vermeld (zonder de afkorting 'blz.', 'p.' of 'pp.').

#### Een boek

Beck, C. A. J., & Sales, B. D. (2001). *Family mediation: Facts, myths, and future prospects*. Washington, DC: American Psychological Association.

Tamse, C. A. (2005). *De stijl van Beatrix: de vrouw en het ambt*. Amsterdam: Balans.

- Vermeld de achterna(a)m(en) van de auteur(s), gevolgd door de voorletter(s). Bij meer dan zes auteurs wordt na de zesde auteur 'et al.' gebruikt als aanduiding voor de overige auteurs.
- Vervolgens komt het jaar van uitgave tussen ronde haken.
- Dan volgt de titel en (indien aanwezig) de ondertitel van het boek, cursief gedrukt.



Tussen titel en ondertitel komt een dubbele punt. Het eerste woord van de ondertitel begint met een hoofdletter; bij Nederlandstalige boeken met een kleine letter.

- Daarna volgt de plaats van uitgave en de uitgever, gescheiden door een dubbele punt.
- Is een boek in tweede of latere druk verschenen, dan wordt dit direct na de titel vermeld, tussen ronde haken en niet cursief.
- Als de uitgever tevens auteur is wordt op de positie van de uitgever vermeld: 'Author'.

**American Psychological Association. (2001). *Publication manual of the American Psychological Association* (5th ed.). Washington, DC: Author.**

Bij een Nederlandstalig boek mag worden gebruikt: (5<sup>e</sup> druk).

### Een geredigeerd boek

Ook wel aangeduid als 'redactiewerk', 'verzamelwerk' of 'bundel'.

**Gibbs, J. T., & Huang, L. N. (Eds.). (1991). *Children of color: Psychological interventions with minority youth*. San Francisco: Jossey-Bass.**

**Baaijens, C., & Ester, P., & Schippers, J. (red.). (2005). *De toekomst van arbeidstijden* (pp. 31-45). Amsterdam: Dutch University Press.**

- Een geredigeerd boek staat op naam van de redacteur(en).
- Achter de na(a)m(en) van de redacteur(en) wordt 'Ed.' (één redacteur) of 'Eds.' (meerdere redacteurs) vermeld.
- Gaat het om een Nederlandstalig geredigeerd boek, dan mag je 'Ed.' of 'Eds.' vervangen door 'red.' (enkel- en meervoud).

### Een artikel of hoofdstuk in een geredigeerd boek

**Greenhaus, J. H., & Parasuraman, S. (1994). *Work-family conflict, social support, and well-being*. In M. J. Davidson & R. J. Burke (Eds.), *Women in management: Current research issues* (pp. 213-229). London: Paul Chapman.**

- Een artikel of hoofdstuk in een geredigeerd boek staat op naam van de auteur(s).
- Na het jaar van publicatie volgt de titel van het artikel of hoofdstuk.
- Vóór de na(a)m(en) van de redacteur(en) komt het woord 'In'.
- De achternamen van de redacteurs worden voorafgegaan door de initialen. Vóór het &-teken komt geen komma, zoals bij de auteursnamen.
- Bij een beschrijving van een artikel of hoofdstuk in een geredigeerd boek wordt de toevoeging 'p.' of 'pp.' gebruikt. Eén p staat voor *page*, de dubbele p voor *pages*.
- Gaat het om een (artikel of hoofdstuk in een) Nederlandstalig geredigeerd boek, dan mag je 'Ed.' of 'Eds.' vervangen door 'red.', geschreven met een kleine letter. Deze afkorting wordt dus gebruikt bij één, maar ook bij meerdere redacteur(en).

**Baaijens, C., & Fouarge, D. (2005). *Arbeidsduur: wensen en realisaties*. In C. Baaijens, P. Ester & J. Schippers (red.), *De toekomst van arbeidstijden* (pp. 31-45). Amsterdam: Dutch University Press.**

## Een congresbijdrage

- Gepubliceerd als artikel of hoofdstuk in een geredigeerd boek

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (ed.), *Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38. Perspectives on motivation* (pp. 237-288). Lincoln: University of Nebraska Press.

- De hoofdwoorden van de naam van het congres beginnen met hoofdletters.

- Gepubliceerd in proceedings die regelmatig verschijnen

Cynx, J., Williams, H., Nottebohm, F. (1992). Hemispheric differences in avian song discrimination. *Proceedings of the National Academy of Sciences, USA, 89, 1372-1375.*

- De beschrijving heeft dezelfde structuur als de beschrijving van een tijdschriftartikel.

## Een krantenartikel

Sullivan, J. (2006, April 10). University computers hacked. *The New York Times*, p. B4.

Havelaar, R. (2006, 13 december). Student leert minder uren omdat hij werkt. *De Volkskrant*, p. 13.

Nederland verspreidt wereldwijd veel spyware. (2006, 15 mei). *Metro*, p. 7.

- Na het publicatiejaar komt een komma, gevolgd door de datum.
- Wordt de auteur niet vermeld, dan begint de beschrijving met de titel (niet cursief).

## Een lemma in een encyclopedie

Bergmann, P. G. (1993). Relativity. In *The new encyclopaedia Britannica* (Vol. 26, pp. 501-508). Chicago: Encyclopaedia Britannica.

- Na de afkorting 'Vol.' volgt het volumenummer, daarna de paginavermelding.
- Indien een lemma geen auteur heeft komt de titel (cursief) op de plaats van de auteur.

## 5. Elektronische bronnen

Bibliografische beschrijvingen van elektronische bronnen wijken op bepaalde punten af van beschrijvingen van gedrukte bronnen. In dit hoofdstuk wordt alleen ingegaan op de specifieke aspecten van beschrijvingen van elektronische bronnen. Voor uitleg over de algemene structuur van beschrijvingen in APA-stijl: zie [Gedrukte bronnen](#) (pagina 7).

### 5.1. Richtlijnen voor beschrijvingen van elektronische bronnen

De vijfde editie van de *Publication Manual of the American Psychological Association* stamt uit 2001. In 2007 is onder de titel *APA Style Guide to Electronic References* (Herman, 2007) een herziene versie van paragraaf 4.16 (pp. 268 t/m 281) verschenen. Deze herziening houdt een ingrijpende wijziging van de richtlijnen voor beschrijvingen van elektronische bronnen in.

De [APA Style Guide to Electronic References](#) is een elektronisch document, dat via de Catalogus UvT kan worden geraadpleegd door studenten en medewerkers van de UvT (inloggen met ANR en UvT-password).

### Datum van raadpleging

Het is sinds medio 2007 niet meer vereist een datum van raadpleging ('retrieval date') te vermelden bij documenten die als definitief (kunnen) worden aangemerkt, zoals artikelen in PDF-formaat en artikelen die zijn opgenomen in een database. Alleen voor ongedateerde en veranderlijke documenten is nog een datum van raadpleging nodig.

### De Digital Object Identifier

Een belangrijk element in de beschrijving van een elektronische publicatie is de Digital Object Identifier (DOI). Een DOI is een unieke alfanumerieke code, toegekend aan tijdschriftartikelen die verschijnen bij bepaalde wetenschappelijke uitgevers. De DOI maakt een persistente (blijvende) link naar de locatie van documenten op het internet mogelijk. Daarmee is de toegang gegarandeerd, ook als het internetadres wijzigt. Voor meer informatie over de DOI: bezoek de website van de [International DOI Foundation](#) (IDF).

#### *De samenstelling van een DOI*

Een voorbeeld van een artikel met een DOI is 'Testing social cognitive theory as a theoretical framework to predict smoking relapse among daily smoking adolescents' van R.M.P. van Zundert, L.M. Nijhof en C.M.E. Engels, in 2009 verschenen in het tijdschrift 'Addictive Behaviors'. De DOI van het artikel is 10.1016/j.addbeh.2008.11.004.

De DOI bestaat uit drie onderdelen:

- het uitgeversgedeelte (in dit voorbeeld 10.1016; Elsevier);
- de aanduiding voor het tijdschrift (j.addbeh.);
- enkele getallen die het artikel definiëren (2008.11.004).

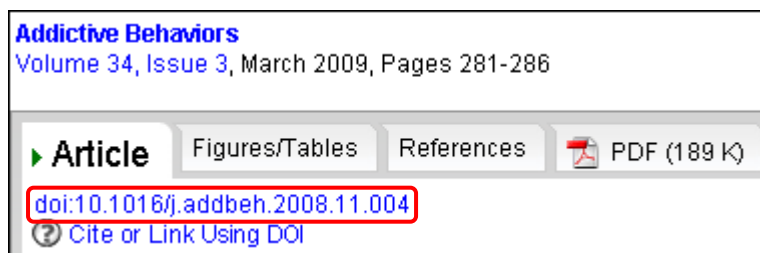
Het maken van een DOI-link is eenvoudig: plaats <http://dx.doi.org/> vóór de DOI. Of ga naar de pagina [DOI Resolver](#) van CrossRef, geef de DOI in en klik op Submit.

In dit geval wordt de DOI-link: <http://dx.doi.org/10.1016/j.addbeh.2008.11.004>. Via deze link krijgen daartoe gerechtigde personen toegang tot het artikel. Is men niet gerechtigd, dan wordt een abstract getoond en wordt de mogelijkheid geboden het artikel te bestellen.

#### *Achterhalen van een DOI*

Wanneer een artikel een DOI heeft kun je deze als volgt achterhalen.

1. Ga na of de DOI vermeld wordt in de beschrijving van het artikel in een database. Vaak is dit het geval, bijvoorbeeld in ScienceDirect.



2. Wordt in de database geen DOI vermeld, kijk dan of deze in het artikel zelf wordt genoemd. Er is geen voorgeschreven plaats voor DOI's, maar vaak vind je ze op de eerste pagina, naast het logo van het tijdschrift of nabij het e-mailadres van de auteur.

\* Corresponding author. Behavioural Science Institute, Radboud University, P.O. Box 9104, 6500 HE Nijmegen, the Netherlands. Tel.: +31 24 3612816; fax: +31 24 3612776.  
E-mail address: r.vanzundert@pwo.ru.nl (R.M.P. Van Zundert).

0306-4603/\$ – see front matter © 2008 Elsevier Ltd. All rights reserved.  
doi:10.1016/j.addbeh.2008.11.004

3. Wordt in het artikel geen DOI gegeven, raadpleeg dan de website van CrossRef op <http://www.crossref.org/questquery/>. Via deze site vind je (indien toegekend) de DOI.

Article Title <input type="text" value="Testing social cognitive theory as a theoretical framework"/>						
Enable Multiple Hits <input checked="" type="checkbox"/>						
<input type="button" value="Search"/> <input type="button" value="Clear Form"/>						
Journal/Volume Title	Author	ISSN/ISBN	Volume	Issue	Page	Year
Article Title						
DOI		Persistent Link				
Addictive Behaviors	VANZUNDERT	03064603	34	3	281	2009
Testing Social Cognitive Theory as a theoretical framework to predict smoking relapse among daily smoking adolescents						
doi:10.1016/j.addbeh.2008.11.004		<a href="http://dx.doi.org/10.1016/j.addbeh.2008.11.004">http://dx.doi.org/10.1016/j.addbeh.2008.11.004</a>				

### De vermelding van URL's

- Een URL mag alleen vóór een schuine streep of vóór een punt worden onderbroken. De uitzondering op deze regel is <http://>. Gebruik geen liggende streepjes.
- Na een URL volgt géén punt.
- URL's worden niet onderstreept.

### Nederlandse terminologie

Wil je de raadpleging van een bron in het Nederlands vermelden, dan kun je in plaats van 'Retrieved from' gebruiken: 'Geraadpleegd op' of 'Ontleend aan'. In plaats van 'Available from' kun je gebruiken: 'Beschikbaar op'. Indien een datum van raadpleging moet worden genoemd, kies dan voor de formulering: 'Op 31 maart 2009 ontleend aan'.

### 5.2. Voorbeelden van beschrijvingen van elektronische bronnen

Hieronder vind je enkele beschrijvingen van elektronische bronnen, opgesteld volgens de richtlijnen van de American Psychological Association. Voor een compleet overzicht: zie de [APA Style Guide to Electronic References](#) (Herman, 2007).

#### Een elektronisch tijdschriftartikel

- Een artikel met een DOI<sup>2</sup>

Stultz, J. (2006). Integrating exposure therapy and analytic therapy in trauma treatment. *American Journal of Orthopsychiatry*, 76, 482-488. doi:10.1037/0002-9432.76.4.482

- Na de paginanummers wordt de DOI vermeld, met kleine letters en zonder punt.
- De DOI fungeert als uniek identificatiemiddel. Vermelding van een URL is niet nodig.

<sup>2</sup> Voor uitleg over de DOI, en de manier waarop je deze kunt achterhalen: zie [De Digital Object Identifier](#) (pagina 10).

- Een artikel zonder een DOI, vrij toegankelijk

**Sillick, T. J., & Schutte, N. S. (2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early parental love and adult happiness. *E-Journal of Applied Psychology*, 2(2), 38-48. Retrieved from <http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/article/view/71/100>**

- Bij een artikel dat voor iedereen vrij toegankelijk is geef je een URL die direct naar het artikel leidt.
- Een afleveringsnummer (niet cursief) wordt vermeld omdat het in dit geval gaat om een tijdschrift dat niet 'doornummer': iedere aflevering begint met pagina 1.
- Een datum van raadpleging is niet nodig omdat het gaat om de definitieve versie.

- Een artikel zonder een DOI, niet vrij toegankelijk

**Hager, M. H. (2007). Therapeutic diet order writing: Current issues and considerations. *Topics in Clinical Nutrition*, 22, 28-36. Retrieved from <http://www.topicsinclinicalnutrition.com>**

- Bij een artikel dat niet vrij toegankelijk is (alleen beschikbaar via een abonnement) wordt de URL van de homepage van het tijdschrift vermeld.
- Tip: raadpleeg Genamics JournalSeek op <http://journalseek.net/index.htm> om snel de homepage van een tijdschrift te lokaliseren.

### **Een preprint / postprint**

De American Psychological Association omschrijft een preprint als een artikel dat online wordt gepubliceerd vóór het in druk verschijnt. 'Peer review' heeft plaatsgevonden en het artikel is dienovereenkomstig aangepast. Het is geaccepteerd door de uitgever en het is al bekend in welk volume en issue van het tijdschrift het zal verschijnen. De paginering is niet altijd bekend. Het verschil met de definitieve versie van het artikel is de vorm: een preprint heeft nog niet de specifieke opmaak van het tijdschrift.

Dit is echter een definitie die over het algemeen wordt gehanteerd door uitgevers. Een preprint wordt ook vaak - met name door wetenschappers - beschouwd als de eerste versie van een artikel, vóór de peer review, vaak zelfs voordat er contact geweest is met een uitgever. Een artikel waarin de auteur de uitkomsten van de peer review heeft verwerkt en dat geaccepteerd is voor publicatie wordt in deze optiek een 'postprint' genoemd.

Aangezien de begrippen preprint en postprint zoals hierboven beschreven in Nederland zijn ingeburgerd, wordt in dit document aangesloten bij deze betekenis.

- Postprint

**Philippsen, C., Hahn, M., Schwabe, L., Richter, S., Drewe, J., & Schachinger, H. (2007). Cardiovascular reactivity to mental stress is not affected by alpha2-adrenoreceptor activation or inhibition. *Psychopharmacology*, 190, 181-188. Advance online publication. Retrieved January 22, 2007. doi:10.1007/s00213-006-0597-7**

- De paginering wordt vermeld indien bekend.
- De datum van raadpleging wordt vermeld omdat de versie waarom het gaat niet de definitieve versie ('archival version') van het artikel is.
- Lezers die het artikel opzoeken m.b.v. de DOI vinden de meest recente versie.

- Postprint, geraadpleegd via een persoonlijke of institutionele website

**Shanahan, M. (in press). Perception as abduction: Turning sensor data into meaningful representation. *Cognitive Science*. Retrieved August 25, 2004, from <http://www.cs.utexas.edu/users/kuipers/readings/Shanahan-cogsci-05.pdf>**

- Vermeld 'in press' of 'ter perse' in ronde haken na de auteursna(a)m(en).
- Noem de datum van raadpleging, omdat het niet om een definitieve versie gaat.
- Vermeld na de titel het tijdschrift waarin het artikel zal verschijnen.

- Preprint, geraadpleegd via een persoonlijke of institutionele website

**Libarkin, J. C., & Anderson, S. W. (n.d.). *Science Concept Inventory development in higher education: A mixed-methods approach in the geosciences*. Manuscript in preparation. Retrieved March 12, 2007, from <http://newton.bhsu.edu/eps/LibAndJRST2005.pdf>**

- Vermeld 'n.d.' (no date) of 'z.j.' (zonder jaar) in ronde haken na de auteursna(a)m(en).
- Cursiveer de titel van het artikel.
- Voeg vóór de datum van raadpleging toe: 'Manuscript in preparation', 'Unpublished manuscript' of 'Manuscript submitted for publication'. In het Nederlands: 'Manuscript in voorbereiding', 'Ongepubliceerd manuscript' of 'Ingestuurd voor publicatie'.

### Een elektronisch boek (e-book)

- Volledige tekst vrij toegankelijk

**Smith, A. (1776). *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*. Retrieved from [http://en.wikisource.org/wiki/The\\_Wealth\\_of\\_Nations](http://en.wikisource.org/wiki/The_Wealth_of_Nations)**

- Slechts informatie over het verkrijgen van de volledige tekst toegankelijk

**O'Keefe, E. (n.d.). *Egoism & the crisis in Western values*. Available from <http://www.onlineoriginals.com/showitem.asp?itemID=135>**

- Vermeld 'n.d.' (no date) of 'z.j.' (zonder jaar) in ronde haken na de auteursna(a)m(en) indien geen jaar van publicatie wordt gegeven.
- Vermeld 'Available from' in plaats van 'Retrieved from' omdat de URL leidt naar informatie over het verkrijgen van het boek, en niet naar de volledige tekst.
- Gebruik in het Nederlands 'Beschikbaar op'.

- Toegankelijk via een afgeschermd database

**Nieswiadomy, R. M. (2008). *Foundations of nursing research* (5th ed.). Retrieved from **STAT!Ref database.****

- Vermeld de naam van de database wanneer geen directe link mogelijk is naar (informatie over het verkrijgen van) het boek.
- Gebruik in het Nederlands 'Ontleend aan'.

## Een thesis / dissertatie, vrij toegankelijk via een persoonlijke of institutionele website

Vingerhoets, A. J. J. M. (1985). *Psychosocial stress: An experimental approach* (Dissertatie, Katholieke Hogeschool Tilburg, 1985). Ontleend aan <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=26689>

- Vermeld na de titel van het werk - in ronde haken en niet cursief - of het gaat om een thesis of een dissertatie (proefschrift), noem de instelling en (nogmaals) het jaartal.

## Een elektronisch naslagwerk

- Online encyclopedie

Graham, G. (2005). Behaviorism. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford encyclopedia of philosophy*. Retrieved January 28, 2007, from <http://plato.stanford.edu>

- Wordt de auteur van het lemma niet genoemd, dan staat de titel van het lemma op de positie van de auteur.
- Vermeld de datum van raadpleging en de homepage van de encyclopedie.

- Online woordenboek

Heuristic. (n.d.). In *Merriam-Webster's online dictionary*. Retrieved October 20, 2005, from <http://www.m-w.com/dictionary/>

- 'n.d.' staat voor 'no date'. Gebruik in het Nederlands 'z.j.': zonder jaar.
- Vermeld de datum van raadpleging en de homepage van het woordenboek.

- Online handboek

Body dysmorphic disorder. (2005). In M. H. Beers, R. S. Porter, T. V. Jones, J. L. Kaplan, & M. Berkwits (Eds.), *The Merck manual of diagnosis and therapy online*. Retrieved January 28, 2007, from <http://www.merck.com/mmpe/index.html>

- Wiki

Psychometric assessment. (n.d.). Retrieved January 28, 2007, from The Psychology Wiki: [http://psychology.wikia.com/wiki/Psychometric\\_assessment](http://psychology.wikia.com/wiki/Psychometric_assessment)

- Vermeld een URL die direct naar het lemma leidt.

## Een dataset

Pew Hispanic Center. (2005). *Survey of Mexican migrants* [Data file and code book]. Available from Pew Hispanic Center Web site: <http://pewhispanic.org/datasets/>

- Vermeld 'Datafile and code book' direct na de titel, in vierkante haken en niet cursief.
- Gebruik 'Available from' om aan te geven dat het niet gaat om een directe link naar de dataset, maar om een site waar deze gedownload kan worden.

## Een krantenartikel

Hilts, P. J. (1999, February 16). In forecasting their emotions, most people flunk out. *The New York Times*. Retrieved from <http://www.nytimes.com>

## Een ongedateerd artikel op een website

Dvoretzky, D. P. (n.d.). *History: Pavlov Institute of Physiology of the Russian Academy of Sciences*. Retrieved January 27, 2007, from [http://www.infran.ru/history\\_eng.htm](http://www.infran.ru/history_eng.htm)

- Vermeld na de auteur(s)na(a)m(en): 'n.d.' (no date) of 'z.j.' (zonder jaar).
- Geef de datum van raadpleging. De Nederlandse formulering is: 'Op 27 januari 2007 ontleend aan'.

## Grijze literatuur

Grijze literatuur (gray literature) is literatuur die niet officieel gepubliceerd is. Voorbeelden zijn jaarverslagen, rapporten, persberichten, presentaties, en artikelen in nieuwsbrieven.

- Een jaarverslag ('annual report')

Pearson PLC. (2005). *Reading allowed: Annual review and summary financial statements 2004*. Retrieved from [http://www.pearson.com/investor/ar2004/pdfs/summary\\_report\\_2004.pdf](http://www.pearson.com/investor/ar2004/pdfs/summary_report_2004.pdf)

- Een technisch rapport / onderzoeksrapport

Kutner, M., Greenberg, E., Jin, Y., & Paulsen, C. (2006). *The health literacy of America's adults: Results from the 2003 National Assessment of Adult Literacy* (Report No. NCES 2006-483). Retrieved from National Center for Education Statistics: <http://nces.ed.gov/pubs2006/2006483.pdf>

- Vermeld het nummer van het rapport (indien toegekend) direct na de titel.

## Overige elektronische bronnen

Voor beschrijvingen van vele andere elektronische bronnen, zoals presentatieslides, een televisieprogramma, een podcast, een posting op een forum of weblog: zie de [APA Style Guide to Electronic References](#) (Herman, 2007).

## Literatuur

American Psychological Association. (2001). *Publication manual of the American Psychological Association* (5th ed.). Washington, DC: Author.

Herman, S. (Ed.). (2007). *APA style guide to electronic references*. Ontleend aan Catalogus UvT.

Soudijn, K. A. (2005). *Onderzoeksverslagen schrijven*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.